

■ Hårda bud: Manifest för en levd statsvetenskap

MARIA JANSSON, MARIA WENDT OCH CECILIA ÅSE¹

1. Du skall icke ställa maktthavarnas frågor²

Forskningen bör inte bistå makten genom att ställa de frågor som makten redan ställer. Vetenskapen skall aldrig bli en handbok i konsten att dupera eller kontrollera. Varken individerna och/eller massan (proletariatet).

Statsvetenskapen bör följaktligen inte leverera lösningar på maktens legitimitets- och effektivitetsproblem.

Såväl maktens som forskningsfinansierarnas bländverk måste motstås. Detta gäller oavsett om frestelsen kommer i skepnad av *web of science*, excellensutnämningar, helsidor på DN-debatt eller det skytteanska priset. Strävan efter dessa belöningar får inte leda till utslätad och menlös forskning.

När man blir excellent, måste denna position användas för att i rawlsiansk anda gynna (de mest) marginaliserade och förbisedda vetenskapliga perspektiven, givet att dessa inte går maktens ärenden.

2. Du skall fråga om det självklara

Makten vet att synliggöra för att dölja.

Ju mer något syns och ligger öppet, desto mera dolt och hemligt är det.

Därför är vetenskapens syfte att undersöka det som alla vet, det som är förgivettaget, som synes vara självklart och normalt.

Kring det som påstås vara naturligt är alltför lätt att enas.

I konsensus vilar de djupaste konflikter.

1 Fil. dr Maria Jansson, fil. dr Maria Wendt och docent Cecilia Åse är verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen Stockholms universitet

E-post: maria.jansson@statsvet.su.se, maria.wendt@statsvet.su.se, cecilia.ase@statsvet.su.se

2 Vi har många inspirationskällor till detta manifest, inte minst alla de erfarenheter vi har efter att under snart 20 år befunnit oss i den akademiska miljön. Men det är också några texter som vi särskilt vill nämna. Helt centrala för vår feministiska vetenskapssyn är de minnesarbeten kring akademi, kön och nation som vi gjort tillsammans med kollegor och studenter, utifrån det arbetssätt som utvecklats av gruppen kring Frigga Haug. (Se särskilt Haug, Frigga mfl, 1987, *Female Sexualization: A Collective Work of Memory*, Verso, Jansson, Maria, Wendt, Maria & Åse, Cecilia, 2008, "Memory Work Reconsidered", i *NORA* 16:4, Henriksson, Malin mfl, 2000, "I vetenskapens namn: Ett minnesarbete", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr 1.) När det gäller kvinnors villkor i akademien och hur kvinnor tillåts vara intellektuella varelser, har vi tagit stort intryck av bl.a. Virginia Woolfs essäer *Ett eget rum* (1928), och *Three Guineas* (1938), samt Toril Moi, 1996, *Simone de Beauvoir: Hur man skapar en kvinnlig intellektuell*, Brutus Östlings Bokförlag. Tanken att övertolkningar, eller "extrema" tolkningar, är vetenskapligt och intellektuellt fruktbara, har vi lånat från Jonathan Cullers "In defence of overinterpretation", 1992, i S. Collini (red), *Interpretation and overinterpretation*, Cambridge University Press. För inspiration och synpunkter på detta manifest vill vi tacka Simon Birnbaum, Maud Eduards och Ulrika Thomsson.

Vetenskapen skall visa hur det som ses som självklart skapar makt och mening. I vardagens och livets banalitet finns det extraordinära, enastående och förskräckande. Om vi bara letar.

3. Du skall gapa över mycket

Du skall inte ställa frågor för att de tidigare har ställts. Det omedelbart igenkänningsbara producerar inga nya samhällsteorier. Ställ frågor som överraskar – även dig själv.

Världen och vetenskapen behöver få syn på nya mönster. Plocka – precis och systematiskt – russin ur traditionens kaka. Ät upp dem, eller lägg dem i en ny deg.

Var inte blygsam, små resultat kan stjälpas hela lasset. Nöj dig därför inte med att berättas om det lilla, våga också förstå dess stora konsekvenser.

Bygg en grand(ios) teori utifrån din empiri.

Testad blir den tids nog, av någon annan!

4. Du skall äta den förbjudna frukten

Om än det smakar bittert måste äpplet ätas.

En insikt kan visserligen smärta, men skadar långt mindre än det förtryck man inte känns vid och inte förstår är verksamt.

Det är alltid bättre att veta än att vara insnärjd i okunnighetens slöjor.

Det är alltid bättre att äta frukten än att vara den.

Oavsett om man är ett äpple eller en banan.

5. Du skall våga göra fel

Alla dina idéer, tankar och infall skall du tacksamt ta emot och förvalta efter bästa förmåga. Det är mer rätt att ha fel, än att inte ha någonting alls.

Och det som är fel kan ju faktiskt bli rätt, bara tiden och verkligheten kommer ikapp.

Det som i ordningens och förnuftets ögon är falskt och överdrivet, kan också spränga gränser och leda framåt.

Kanske måste en ny förståelse av världen framstå som, åtminstone i någon grad, *för mycket*. Onormal, onaturlig.

Kanske är de intressantaste tolkningarna de som uppfattas som övertolkingar.

6. Du skall vara med

Du skall vara närvarande i vetenskapen.

Du skall vara på din egen sida.

Du skall våga ta dig själv på allvar.

Våga vara passionerad, fascinerad, engagerad.

Låt dig inte skrämmas till distans och avmätt professionalitet!

Låt dig inte heller förledas och förminskas när personer utger sig för att besitta den självklara akademiska auktoriteten. Ignorera flödet av till synes civiliserade cynismer.

Vänd dig bort från tillbakalutad distans och tillåt dig att ryckas med.

Må alltid rodnaden slå ut.

Och låt dig alltid flamma stolt!

7. Du skall icke ängslas

Akademisk ängslighet är ett hot mot kreativitet och nytänkande. Ängslan skapar en blodfattig statsvetenskap. Denna går i fasta fotspår, gör samma undersökning och hänvisar till samma auktoriteter om och om igen. Som vore repetition och omtag det enda som kan ge vetenskaplig legitimitet.

”Jag klistrar, jag klistrar!”, ropar Kristin i *Ett Drömspel* och stänger ute all möjlighet att andas. Vetenskapen tätar sina fönster med hjälp av referens på referens.

Så blir luften allt tunnare och tunnare och utrymmet för det som skall uttryckas mindre och mindre.

Andas djupt! Ha tillit och förtröstan.

8. Du skall odla likgiltighet inför det homosociala bjäfsset

Vänd ryggen åt positioner och parader!

Blunda åt akademiska accessoarer och fetischer!

På sin höjd kan man låta sig roas av invecklade system för att mäta spaltmeter och peer-potens. Acceptera inte att vara publik till detta akademiska spektakel.

Kom ihåg Virginia Woolf: Kvinnors uppgift är ej att spegla män och fördubbla deras storlek. Ta aldrig någonsin ansvar för att återupprätta (förlorad) manlig självkänsla.

Försök istället att ta med dig den du är (med kropp och erfarenheter) in i akademien.

Gör forskningen till det du behöver att den är och det du vill att den skall vara!

9. Du skall icke slå

Välj dina strider. Låt dig inte dras in i fruktlös positioneringskamp.

Slå inte.

Om du ändå måste slå, slå uppåt!

Medvetandegör dig om de akademiska maktordningar du verkar inom. Blunda inte för hur du deltar i att upprätthålla de vetenskapliga hierarkierna. Tag ansvar för din position och den makt du utövar.

Men låt dig inte förlamas av den egna känslan av skuld, eller av den skuld som andra så tjänstvilligt lägger på dig.

En insikt om maktens omslutning får aldrig bli en ursäkt för att inte agera.

10. Du skall följa dessa bud

Om du försöker följa dessa bud, var säker på åtminstone en sak: Något kommer att förändras.

Världen, vetenskapen eller du.